

Viatge a les entranyes de la Santa Creu

L'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona amplia l'oferta turística. Des de l'11 de juliol, la visita al conjunt modernista ideat per l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner inclou la xarxa de túnels subterranis.

Un grup de visitants reben les explicacions d'un guia, davant un dels pavellons de l'Hospital.

Entre les raons que hi ha per a considerar Lluís Domènech i Montaner com un dels grans genis de l'arquitectura universal es destaca, sens dubte, la capacitat de barrejar magistralment l'estètica i la funcionalitat. Un dels principals exemples d'aquesta habilitat el constitueix l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona, construït a partir del 1902, en què aquest arquitecte va saber combinar a la perfecció els criteris de l'estil modernista que imperava en aquells anys, amb les idees sobre higiene i salut pública que havien començat a fer forat entre metges, arquitectes i urbanistes catalans des de mitjan segle XIX, com, per exemple, Pere Felip Monlau i Ildefons Cerdà. Domènech i Montaner va concebre un hospital totalment innovador, format per diversos pavellons independents els uns dels altres i envoltats de jardins. La idea de l'arquitecte era que els malalts poguessin gaudir d'un entorn més natural i saludable, amb molta més llum i aire fresc que no els que els oferia l'antic Hospital de la Santa Creu, fundat al segle XV al barri del Raval.

En aquest sentit, el projecte inicial de l'arquitecte preveia un espai que, comptant les zones verdes, equivalia a un total de 145 metres quadrats per cada malalt, una proporció molt més elevada que no la que tenien la majoria dels hospitals europeus en aquella època. A més, per tal

de permetre la connexió entre els pavellons i, d'aquesta manera, garantir el bon funcionament de l'hospital, Domènech i Montaner va dissenyar una xarxa de dos quilòmetres de passadissos subterranis que facilitaven als metges i al personal sanitari de transitar per tot el recinte

hospitalari ràpidament. Aquest disseny, a la vegada, permetia als malalts i als familiars de gaudir de l'entorn natural que els oferien els jardins sense haver de suportar la molèstia que implicava el soroll i el tragí dels serveis i els subministraments de l'hospital. Des del dia 11 de juliol

Un guia de la visita turística a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau mostra als visitants els detalls de l'obra concebuda per Lluís Domènech i Montaner.

IMPLU-XAVIER BOLAO

La visita guiada inclou també una exposició sobre el passat i el futur del recinte històric de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

d'enguany, les visites guiades al conjunt modernista de l'hospital inclouen també la possibilitat de recórrer part d'aquesta espectacular xarxa de passadissos.

L'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau és considerat un dels millors conjunts modernistes del món. Les obres de construcció van començar l'any 1902, tot i que el complex hospitalari no fou inaugurat fins l'any 1930, amb la presència del rei Alfons XIII. L'hospital és situat al barri de l'Eixample de Barcelona, en un indret que era conegut com *la muntanya pelada*, i ocupa una extensió equivalent a nou illes de cases. Els terrenys on es van construir els nous edificis eren propietat de l'Hospital de la Santa Creu, tot i que l'espai fou ampliat gràcies a una donació

de tres milions de pessetes feta pel banquer Pau Gil, que es va morir el 1896 sense descendència. Per petició expressa d'aquest banquer, es va afegir *Sant Pau* al nom de l'hospital.

En el conjunt modernista, s'hi destaca el pavelló d'accés al recinte, amb la torre del rellotge i una façana de totxo ornamentada amb mosaics que representen temes històrics. En aquest pavelló i en els altres deu que l'envolten, s'hi posa de manifest l'estil modernista més característic de Lluís Domènech i Montaner, que combina d'una manera molt elegant la pedra, el ferro i la ceràmica. Cal esmentar també les figures en forma d'àngel realitzades per l'escultor Pau Gargallo i els mosaics de Mario Maragliano.

Val a dir que alguns dels pavellons del conjunt arquitectònic de l'hospital foren dissenyats per Pere Domènech i Roura, fill de Domènech i Montaner, amb un estil força diferent del del seu pare.

Nova etapa. L'any 2009, l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau va encetar una nova etapa, amb el trasllat de l'activitat hospitalària a un nou edifici, més modern i adaptat als temps actuals. Això, a la vegada, va permetre de dur a terme un projecte de rehabilitació integral del recinte històric, que afecta els dotze pavellons dissenyats per l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner, com també la xarxa de passadissos subterranis. De fet, un dels al·licients de les visites guiades al recinte històric de l'hospital és que permeten d'observar directament aquest procés de restauració. Els visitants, equipats amb un casc de protecció com els que duen els treballadors de la construcció i una armilla reflectant, reben explicacions sobre les actuacions que es porten a ter-

Un hospital amb origen medieval

L'Hospital de la Santa Creu va ser fundat l'any 1401 per iniciativa del Consell de Cent i del Bisbat de Barcelona, després que la ciutat patís uns anys de fam i de pesta que van comportar conseqüències greus per a la salut de la població. L'edifici original, situat al barri del Raval, que avui en dia dona aixopluc a la Biblioteca de Catalunya, és un dels millors exemples de l'estil gòtic civil català. A finals del segle XIX, l'increment de la població de Barcelona i el deteriorament de l'edifici de l'hospital, van portar a les autoritats a decidir la construcció d'un nou Hospital de la Santa Creu, amb un disseny que fos més adequat a les noves necessitats de Barcelona i que permetés aplicar els nous avenços en la medicina. D'aquesta forma, l'antic hospital del Raval fou traslladat al barri de l'Eixample, en un nou complex que fou encomanat a l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner.

FUNDACIÓ PRIVADA DE L'HOSPITAL DE LA SANTA CREU I SANT PAU

Aspecte que ofereix un mosaic de Mario Maragliano a l'exterior del pavelló d'administració de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

Uns obrers de la construcció treballen en la rehabilitació d'un dels pavellons de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

me en aquesta rehabilitació. A més dels passadissos subterranis i dels jardins, la visita guiada permet de contemplar l'interior d'alguns dels pavellons, entre els quals n'hi ha que es troben en fases diferents del procés de restauració i un de totalment rehabilitat, on hi ha instal·lada una exposició sobre la història de l'Hospital de la Santa Creu. De visites guiades –de cinc quarts de durada, aproximadament–, n'hi ha cada dia de l'any,

des de dos quarts de deu del matí fins a dos quarts de dues del migdia. En total, es fan set visites diàries, que comencen cada mitja hora, quatre de les quals són en anglès, i les tres restants en català, castellà i francès, respectivament. L'objectiu de les visites, organitzades per la Ruta del Modernisme de Barcelona (www.rutadelmodernisme.com), és, per tant, doble. Per una banda, mostren una obra que és un referent importantíssim

de la cultura catalana, declarada Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO el 1997 i, d'una altra, expliquen als visitants les obres de restauració que s'hi duen a terme. Una rehabilitació que té per objectiu fonamental de retornar a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau tota l'esplendor amb què Lluís Domènech i Montaner el va imaginar.

Xevi Camprubi